

Asia: VN/20925/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteistalvetusta annetun lain ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne, mikäli erottelu alla olevien kysymysten mukaisesti ei onnistu

-

1. Lakiluonnos työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteistalvetusta annetun lain muuttamiseksi

Työllistymistä edistävän monialaisen yhteistalvetun palvelutarpeen arviointia, työttömän työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaisen palvelukokonaisuuden suunnittelua sekä työllistymisprosessin etenemistä ja seurantaa koskevat pykälät 3, 4, 5, ja 6.

Ehdotettujen TYP-lain muutosten tavoitteena on päivittää teknisesti lainsäädäntö vastaamaan uutta toimintakenttää ja järjestämisvastuuta. Eli lakiesityksen tavoitteena ei ole puuttua lainsäädäntöön sisällöllisesti. Lakia on tarkoitus päivittää siten, että sosiaali- ja terveystalvetuiden järjestämisvastuun siirtyessä kunnilta hyvinvointialueille, hyvinvointialueet tulevat laissa säädettyjen sosiaali- ja terveystalvetuiden uutena järjestäjänä mukaan TYP-yhteistoimintamalliin.

Mini-HE TYP:

- Sosiaali- ja terveystalvetujen järjestämisvastuun siirtämisestä aiheutuvat muutokset. Työllistymistä edistävän monialaisen yhteistalvetun palvelutarpeen arviointia, työttömän työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaisen palvelukokonaisuuden suunnittelua sekä työllistymisprosessin etenemistä ja seurantaa koskevat pykälät 3, 4, 5, ja 6.)

On jatkossakin olennaista, että asiakkaalla on käytössä tarpeitaan vastaava mahdollisimman laaja ja hyvä palveluvalikko. Katsomme, että lakiesityksen tarkoituksen (1 § Työllistymistä edistävä monialainen yhteistalvetu) kautta säilyvät sosiaalihuollon, työllisyyden hoidon sekä kuntoutuksen palveluvalikkojen mahdollisuudet asiakkaan kannalta. Porvoon kaupunki on mukana työllisyyden kuntakokeilussa, ja työllisyyden ja sote-palveluiden yhdyspintaa on hahmotettu näkyviin aiempaa vahvemmin. Näistä systä toimijatahoina hyvinvointialue, työ- ja elinkeinotoimisto ja

Kansaneläkelaitos ovat riittävät varmistamaan asiakkaan palvelut siirtymäajalle ennen kokonaisuudistusta.

Lakiesityksen tarkoitus ei ole heikentää kuntien mahdollisuuksia tarjota palveluita TYP-asiakkaille. On olennaista, että hyvinvointialueen järjestämävastuulla olevat sosiaali- ja terveyspalvelut monialaista työllistymisen tukea tarvitseville asiakkaille ovat jo alussa oikein resursoituneet ja että hyvinvointialueen toimijatahot hahmottavat omat vastuunsa työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa. Tätä varmistaa se, että kunnille ei tässä vaiheessa osoiteta lakisääteiksi palveluiksi hyvinvointialueen työtä paikkaavaa työtä kuten sosiaaliohjaajan työnkuvaa korvaavia tehtäviä. Katsomme, että esityksessä esitetyt toimijatahot riittävät varmistamaan edelleenkin hyvät palvelut ja että kunnilla on ilman velvoitetta suuri intressi hoitaa omalta osaltaan työllisyyden edistämistä myös siirtymäajalla, työmarkkinatuen maksuosuuden jäädessä kuitenkin kuntiin. Tähän näkemykseen vaikuttaa Porvoon osalta toki myös se, että työllisyyden kuntakokeilun myötä yhdyspintaa työllisyyden edistämisen palveluiden ja työllistymisen valmiuksien edistämisen palveluiden välillä on pystytty rakentamaan näkyväksi. Emme usko, että kunta ja sen tarjoamat elinvoimapaalvelut jäisivät hyödyntämättä täytenä, kun kyseessä on asiakkaan mahdollisimman sujuva siirtymä palveluista kohti vahvempaa työelämäosallisuutta.

7 § Monialaisen yhteispalvelun järjestäminen ja valtakunnallinen ohjaus (Pykälä sisältää asetuksenantovaltuuden. Asetuksen sisältöä on kuvattu säännöskohtaisissa perusteluissa. Voimassa oleva valtioneuvoston asetus on 1377/2014.)

Lakiluonnoksen mukaan voimassa olevaa TYP-lain 7 §:n 1 momenttia ei muutettaisi. Kuntaa ei korvattaisi hyvinvointialueella. Pykälän 1 momentin ennallaan pysyttäminen tarkoittaa sitä, että kunnat nimeävät edelleen henkilöt, jotka johtavat monialaisen yhteispalvelun järjestämistä johtoryhmän asettamissa puitteissa. Tavoitteena on lakiluonnoksen perustelujen mukaan säilyttää kuntien roolia monialaisen yhteispalvelun verkostoyhteistyössä. Voimassa olevan TYP-lain 7 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin monialaisen yhteispalvelun järjestämistä johtavan henkilön ja tämän varahenkilön nimeämisestä sekä tehtävistä. Valtioneuvoston asetuksen mukaan monialaisen yhteispalvelun johtavan henkilön tehtävänä on vastata 1. monialaisen yhteispalvelun yhteisten toimipisteiden toiminnan ja muualla kuin yhteisissä toimipisteissä tarjottavan monialaisen yhteispalvelun organisoinnista, 2. monialaisen yhteispalvelun tavoitteiden ja palveluiden järjestämiseen tarkoitettujen määrärahojen käyttösuunnitelman toteutumisen seurannasta, 3. johtoryhmässä käsiteltävien asioiden valmistelusta ja esittelystä johtoryhmälle ja 4. monialaisen yhteispalvelun yhteistyökäytäntöjen ja asiakasprosessien kehittämisestä. Tästä näkökulmasta kunnan rooli tulee jatkossakin olemaan merkittävä verkostoyhteistyössä. Lakiluonnoksen perustelujen mukaan asetusta tullaan päivittämään myöhemmin vastaamaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta johtuvia toimijamuutoksia ja hyvinvointialueet olisivat mukana johtoryhmissä. Jos kunnilla säilyy lakiehdotuksen mukaisesti oikeus nimetä johtava henkilö, kunnilla säilyy myös rooli monialaisen yhteispalvelun verkostoyhteistyössä. TE-toimialueen kuntien nimeämään johtoryhmään on näin hyvä saada riittävä edustus hyvinvointialueen palveluista. Koska työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun sisällä yksi nimetty toimijataho on hyvinvointialue - ja sen palveluista erityisesti sosiaalihuollon työ palveluvalikkoineen on vahvasti läsnä.

Laajemmasta näkökulmasta katsottuna kuin Porvoon kaupungin näkökulmasta lakiesityksessä määritetään, että monialaisen yhteispalvelun osapuolet ovat työ- ja elinkeinotoimisto, hyvinvointialue ja Kela. On olemassa kuntia (kuntakokeilujen ulkopuolella), joissa työllisyyspalvelut ovat omana työllisyysyksikkönään ja työllisyysyksikön työntekijät palvelevat TYP-asiakkaita. Nämä työntekijät eivät siirry hyvinvointialueen työntekijöiksi. Lakiesityksessä kuntia ei mainita TYP-verkostokumppanina. Eli jos kunta ei kuulu mihinkään kuntakokeilualueeseen, se ei jatkossa voisi osallistua TYP-verkostotyöhön. Tämä johtaisi siihen, että kunnat ja asiakkaat saatettaisiin eriarvoiseen asemaan. Vaikka lakiluonnoksen perusteluissa todetaan, että kyseessä on lähinnä teknisluontoisista muutoksista, joissa kunta korvataan hyvinvointialueella, käytännössä näin ei kuitenkaan ole. Lakiluonnos vaikuttaa viranomaisten toimintaan, esimerkiksi tiedon välittymiseen Kansaneläkelaitoksen ja kunnan välillä.

Mitä muuta haluatte sanoa ehdotuksesta?

Lakiesityksessä tehdään ne muutokset, jotka johtuvat sote-palveluiden järjestämisvastuun muutoksesta. Ymmärrämme, että tällä ollaan suuntaamassa kunnan ja hyvinvointialueiden vastuita kohti aikaa, jossa sekä hyvinvointialueuudistus sekä TE24-kokonaisuudistus ovat tapahtuneet. Asiakasrekisteri-, tiedonsiirto- ja salassapitotekijät ovat mielestämme huomioidut esityksessä jo hyvin. Ymmärrämme näin lain teknisluontoisten muutosten tarpeen siirtymäajalle ja pidämme esitystä hyväksyttävänä edellä mainituin huomioin.

2. Lakiehdotus kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Kustannusten korvaaminen (luku 6)

Lakiesitys täsmentää sitä työtä, mikä hyvinvointialueuudistuksen kautta jää kotoutumisen edistämisen palveluna edelleen kuntiin ja toisaalta piirtää ennakoivasti näkyviin työalueita ja työtä, jotka siirtyvät kotoutumisen uudistuksessa hyvinvointialueiden työksi. Sote-palveluiden piiriin on loogisesti nimettynä jo esityksessä niitä työalueita, joissa on kyseessä erityisen haavoittuvassa asemassa olevat sekä erityistä tukea tarvitsevat. Näitä ja työn sisältöä hyvinvointialueella ollaan luonnollisesti täsmentämässä kokonaisuudistuksessa myöhemmin ja tämä on tarpeellista esimerkiksi ihmiskaupan uhrien tuen osalta. Katsomme, että nämä rajaukset ovat tässä vaiheessa päteviä. Esitys antaa siirtymäajalla mahdollisuuksia ennakoida tulevia linjauksia kunnan ja hyvinvointialueen välillä mainitsemalla vielä kyseessä olevassa esityksessä molemmat toimijat korvausten hakemisen suhteen. Tämä mahdollistaa palveluiden rakentamisen ja osaamisen varmistamisen myös niissä kunnissa, joissa kotoutumisen edistäminen on ollut kunnassa selkeästi osana kunnan yhtä nimettyä palvelua kuten sote-palveluja.

Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleiden lasten ja nuorten tuen ja asumisen järjestäminen (27-28 §)

Ehdotusta alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten tuen ja asumisen järjestämisen siirtämisestä hyvinvointialueelle voidaan pitää tarkoituksen mukaisena. Yksin alaikäisenä tulleiden palvelut ovat luonteeltaan sosiaalihuollon palveluita, etenkin jälkihuollon sekä asumisen järjestämistä koskevat palvelut tulevat lähelle lastensuojelun palveluita. Siirron yhteydessä on varmistettava sujuva yhteistyö kuntaan jäävien palveluiden ja työllisyyspalveluiden kanssa.

Muut hyvinvointialueisiin liittyvät muutosehdotukset

-

Mitä muuta haluatte sanoa ehdotuksesta?

Olemme Porvoon kaupungissa rakentaneet palveluita jo jonkin aikaa siten, että työllisyyden huomiointi kotoutumisessa on pystytty vahvasti hahmottamaan osana yhteiskuntaosallisuutta ja työelämäosallisuutta. Lakiesitys tuo näkyviin tätä yhdyspinnan tarvetta selkeästi täsmentämällä vastuita ja samalla yhdyspintaa osaamisen ja työllisyyden sekä sosiaalihuollon välillä.

Katsomme, että yhdyspintatyön rakentaminen on korostetun olennaista kotoutumisen edistämisen sekä kotoutumisen edistämisen huomiointia tukevissa palveluissa. Osa tehtävistä tulee vaatimaan resurssoinniltaan samaa osaamista sekä kuntaan että hyvinvointialueelle (korvaushaun perusymmärrys) ja palveluihin ohjaaminen kunnan ja hyvinvointialueen välillä. Yhdyspintatyön tulee pystyä olemaan selkeä vastuultaan, jotta tietyt palvelut kuten harkinnanvaraisen toimeentulotuen toteutus alkuvaiheessa pystytään hoitamaan ilman viiveitä. Yhdyspinnoilla on turvattava yhteistyörakenteet, selkeys vastuista asiakastyön näkökulmasta, tiedonsaanti ja salassapidot sekä osaamisen varmistaminen yhteistyön kannalta. Erityistä tukea / paljon palveluja tarvitsevien kohdalla yhdyspinta on hyvä sanoittaa mahdollisimman selkeäksi.

Immonen Nina

Porvoon kaupunki/sosiaali- ja terveystyö - Annika Immonen,
palvelujohtaja Aikuisten palvelut, Porvoon kaupunki